

Gunta Bite
«Latvijas Neredzīgo bibliotēkas»
Braila raksta nodaļas vadītāja

TREŠAIS TĒVA DĒLS — VIENMĒR VISGUDRĀKAIS

Iespējams daudzi no jums dzirdējuši par projektu ar nosaukumu «Trešais Tēva dēls». Tas ir Latvijas valsts un Bila & Melindas Geitsu fonda līdzfinansētais pašvaldību publisko bibliotēku attīstības projekts, ko īsteno Kultūras informācijas sistēmu centrs. «Trešais Tēva dēls» jeb «3td» ir īpaši bibliotēkām izveidots zīmols, caur kuru tiek pievērsta uzmanība bibliotēkām un tajās notiekošajām pārmaiņām, t.sk., interneta un citu jauno resursu – gan tehnoloģisko, gan saturs – pieejamībai bibliotēkās. Turklāt šī pieejamība tiek nodrošināta bez maksas.

Stāstā par trešo tēva dēlu vecākie brāļi allaž uzskata jaunāko par muļķīti, jo viņš netiecas pēc pasaulīgiem labumiem. Tomēr jau no paša stāsta sākuma ir skaidrs, ka muļķi ir vecākie, trešais ir visgudrākais, jo iet un dara, un nebaidās prasīt palīdzību, ja nepieciešams.

Ir pagājuši 7 gadi, kopš šī projekta sākuma. Tāpēc bija pienācis laiks apkopot rezultātus. Šim nolūkam, kā arī lai nosvinētu maģisko septiņgadi, 2013. gada 19. jūlijā Siguldā notika noslēguma pasākums, kurā piedalīties bija aicināti Latvijas bibliotēku pārstāvji, to atbalstītāji un citas ar projektu saistītas personas.

Pasākums norisinājās Siguldas pilī, ko ietver gleznainā senleja. Svētku ieskaņā atjaunotās pils senatnīgajos mūros ieskanējās klasiskā mūzika. Tā aicināja padomāta arī par «Latvijas Neredzīgo bibliotēkas» ieguvumiem šī projekta ietvaros.

Mūsu bibliotēka bija viena no 874 Latvijas publiskajām bibliotēkām, kura saņēma datorus ar jaunām programmatūrām, multifunkcionālas iekārtas kopēšanai, skenēšanai un printēšanai. «Latvijas Neredzīgo bibliotēkā» un tās filiālbibliotēkās pirmo reizi parādījās specializēta datortehnika neredzīgiem un vājredzīgiem lietotājiem: Braila raksta printeri, Braila rindas, klaviatūras ar Braila raksta taustiņiem, dažāda teksta palielināšanas tehnika, kā arī ekrānlasošā programma JAWS. Specializēto tehniku vājredzīgajiem ir saņēmušas visu 28 rajonu galvenās bibliotēkas, tādā veidā nodrošinot cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem pakalpojuma sniegšanu tuvāk dzīves vietai.

Diena jau sliecās uz vakara pusi un arvien vairāk apmeklētāju berzēja nosalušās rokas, meklēja karstu kafiju vai saspiedās ciešāk, lai sasildītos. Varbūt tas arī ko līdzēja, taču visvairāk siltuma deva Karaliskā improvizācijas teātra improvizators Jānis Skutelis. Sākumā viņš iekustināja (vārda tiešajā nozīmē) publiku ar dažādiem interesantiem un smieklīgiem vingrinājumiem, pēc tam caur smieklēm lika vingrināt vaigu un vēdera muskulatūru. Smiešanās stimulē asinsriti un sirds darbību gluži tāpat kā jebkurš aerobikas vingrinājums, tāpēc pasākuma apmeklētājiem palika daudz siltāk. Kaut arī Skutelis dzina jokus par bibliotēkām, tajos bija dziļa patiesība.

Sobrīd, pateicoties 3td projektam, visās publiskajās bibliotēkās ir pieejams bezmaksas internets, t.sk., arī bezvadu. Jāteic, ka 17 bibliotēkās internets tika pieslēgts pirmo reizi, bet 853 bibliotēkās tika uzlabots interneta pieslēguma ātrums. Tāpēc bieži vien bibliotēkās vērojama aina, kad pie datoriem ir daudz vairāk apmeklētāju nekā pie grāmatu plauktiem. Savukārt bibliotekārus Skutelis nodēvēja par burvjiem, kuri zina sava lasītāja vēlmes un spēj īsā laikā atrast īsto grāmatu starp tūkstošiem citu. Apmeklējot dažādas bibliotēkas, viņš bija novērojis, ka bibliotekārs ir arī psihologs, kuram jāuzklausā apmeklētāja dzīvesstāsts, jāmāk viņu uzmundrināt un jādara vēl daudz kas cits ar bibliotekāra darbu tieši nesaistīts. Skutelis bija pārsteigts, ka bibliotēkas apmeklētāji to visu var saņemt par baltu velti un izteica cieņu un apbrīnu bibliotekāriem.

Arī Intars Busulis ar grupu, kas uzstājās nākošie, bija priecīgi par bibliotēku attīstību un to spēju iet līdzī laimam, tajā pašā laikā neizmirstot pašu galveno – cilvēku.

2010. gadā 3td izstrādāja un realizēja IT pamatiemaņu apmācību programmu sociālā riska grupām un metodiskos materiālus bibliotekāriem darbam ar šīm mērķauditorijām. Viena no šāda veida apmācībām, kas notika «Latvijas Neredzīgo bibliotēkā», bija par darbu ar JAWS programmu. Vēlāk šo apmācību iespaidā, taču ārpus 3td projekta, bibliotēka pati veica 2 lasītāju apmācību darbam ar Braila raksta printeri. Šādu pakalpojumu bibliotēka vēl joprojām piedāvā saviem apmeklētājiem.

Saule jau pieskārs apvārsnim un Siguldas pils pamazām iegrīma noslēpumainā tumsā, kurā iegailējās sveču uguniņas. Ap tām folkloras kopas «Skandinieki» pavadībā sapulcējās visi pasākuma dalībnieki un apmeklētāji. Septiņi braši vīri aizdedza lāpas un sākās uguns dancis, tā iezīmējot nākotnes ceļu bibliotēkām kā gaismas nesējām.

Kaut projekts 3td ir noslēdzies, bibliotēku uzsāktais ceļš nebeidzas. Tas turpinās un nesīs arvien vairāk gaismas, siltuma un labuma. Lāpām apvienojoties tika aizdedzināts ugunskurs. Uguns mēles izšāvās naksnīgajās debesīs un ikviena sirds sajuta enerģijas pieplūdumu turpmākajiem darbiem. Arī «Latvijas Neredzīgo bibliotēka» ir gatava turpināt iesākto darbu un būt gaismas nesēja saviem apmeklētājiem.

Visur, kur redzat īpašo 3td zīmi, varat droši iet iekšā un izmantot bezvadu interneta pieeju ar savu vai bibliotēkas datoru, kā arī visas pārējās iespējas, ko piedāvā bibliotēka. „Trešais tēva dēls” vēlas redzēt bibliotēkas kā informācijas, zināšanu ieguves un inovāciju centrus, kurās iegriežas daudz apmeklētāju, lai rastu atbildes uz jautājumiem un īstenotu savas idejas.